

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/54/2022
Identifikačné číslo spisu: 3720202359
Dátum vydania rozhodnutia: 21.04.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Brňák
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:3720202359.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci oprávneného Mgr. C. C., bývajúceho v G., Q. XXX/XX, zastúpeného JUDr. Romanom Henčelom, advokátom so sídlom v Prievidzi, G. Švéniho 8, proti povinnej Mgr. P. C., bývajúcej v G. J., D. XX/XX, t. č. V G. J., E. XXX/XX-XX, o nariadenie výkonu rozhodnutia vo veci maloletej L. C., bývajúcej u matky, zastúpenej Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Považská Bystrica, vedenej na Okresnom súde Považská Bystrica, pod sp. zn. 3Em/1/2020, o dovolaní oprávneného proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 12. októbra 2021 sp. zn. 19CoE/15/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Považská Bystrica (ďalej aj „súd prvej inštancie“) uznesením z 13. mája 2021 č. k. 3Em/1/2020 zamietol návrh oprávneného na návrh výkonu rozhodnutí - rozsudku Okresného súdu Považská Bystrica z 16. februára 2012 č. k. 4P/43/2011-308 a z 8. decembra 2015 č. k. 4P/29/2013-772 v spojení s opravným uznesením z 9. decembra 2015 č. k. 4P/29/2013-773. Žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že otec ako oprávnený v zmysle právoplatných rozsudkov Okresného súdu Považská Bystrica, ktorými rozsudkami bola schválená rodičovská dohoda ohľadne úpravy styku otca s maloletou dcérou L., sa v konaní domáha výkonu predmetných rozhodnutí.

1.1. Súd prvej inštancie v rámci výsluchu maloletej zistil, že má záujem o stretnutie s otcom, avšak očakáva (a súd konštatuje, že legitímne), že vzhľadom na to, čo sa udialo v minulosti, otec zmení svoj postoj vo vzťahu k nej a hlavne k matke a jej rodine a zároveň začne rešpektovať ju ako osobu, ktorá má svoj názor a aj vzhľadom na jej vek je schopná tento svoj názor relevantne prezentovať a treba ho brať vážne. Súd konštatuje, že otec volí nevhodné spôsoby na to, aby znovu obnovil svoj kontakt s mal. L. (podanie trestného oznámenia na matku a návrh na výkon rozhodnutia). Z vyjadrení maloletej vyplýva,

že otcove vyjadrenia v minulosti na jej osobu v snahe získať ju do osobnej starostlivosti ju ranili a nahnevali a jednoducho na ne nezabudla. Maloletá od otca nechce nič iné, než aby z jeho strany vzišla úprimná snaha o urovanie tohto naštrbeného vzťahu, keďže sa cíti konaním, resp. správaním otca ukrivdená. Podľa názoru súdu, to, že maloletá nechce ísť po tak dlhej dobe hneď na celý víkend k otcovi, avšak je ochotná sa s ním stretnúť, hoci len nakrátko (ak o to otec prejaví záujem), je prejavom toho, že síce má ešte k otcovi pozitívny vzťah, avšak potrebuje čas na to, aby zistila, či z jeho strany existuje záujem o jej osobu a ak áno, či tento záujem je skutočný. Maloletá si veľmi želá, aby otec prihliadal na jej názor, aby ju rešpektoval ako bytosť schopnú vlastného úsudku a nesnažil sa všetko riešiť nátlakom, napr. súdnou cestou a pod..

1.2. Prvoinštančný súd uzatvoril, že názor maloletej je v súčasnosti taký, že sa nechce s otcom stretávať v zmysle uvedených rozsudkov súdov, pričom sa jedná o dieťa vo veku, ktoré svoj názor vie relevantne vyjadriť a ku ktorému názoru je potrebné prihliadnúť. Matka nebráni (ako sa mylne domnieva otec) otcovi v styku s dcérou. Tento styk v rozsahu vyššie uvedených rozhodnutí tunajšieho súdu si neželá maloletá, čo predstavuje ospravedliteľný dôvod v zmysle § 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 207/2016 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých, pre ktorý sa matka nemôže podrobiť súdnym rozhodnutiam o úprave styku. Z týchto dôvodov súd rozhodol tak, že návrh oprávneného na nariadenie výkonu rozhodnutí - vo výroku citovaných rozsudkov zamietol (§ 377 ods. 1 CMP). O trovách konania súd rozhodol podľa § 52 CMP v spojení s § 373 CMP.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie oprávneného uznesením z 12. októbra 2021 sp. zn. 19CoE/15/2021 uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správne podľa § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), keď s dôvodmi rozhodnutia sa stotožnil a v podrobnostiach na ne v zmysle § 387 ods. 2 CSP odkázal. Odvolací súd k námietke oprávneného, že nemal možnosť sa vyjadriť k výpovedi maloletej, lebo sa výsluchu nemohol zúčastniť ani on, ani jeho právny zástupca a súd mu neumožnil, aby sa s obsahom výpovede maloletej oboznámil, uviedol, že súd prvej inštancie postupoval procesne správne, v súlade s príslušnými ustanoveniami CSP a CMP, vytvoril oprávnenému dostatočný priestor na realizáciu jeho procesných práv. Oprávnený bol prostredníctvom svojho právneho zástupcu upovedomený o tom, že v uvedenom termíne sa uskutoční zisťovanie názoru maloletej len za prítomnosti psychológa, pričom otcovi nič nebránilo, aby do spisu nahliadol a s výpoveďou maloletej sa oboznámil.

2.1. Podľa odvolacieho súdu pokiaľ oprávnený tvrdí, že rešpektoval názor maloletej a jej želanie, a preto v roku 2019 podal návrh na zverenie maloletej do jeho osobnej starostlivosti, maloletá vypovedala, že názor o tom, že chce žiť u otca, bol otcom vynútený, čo vyplynulo z konania vedeného na Okresnom súde Považská Bystrica, sp. zn. 4P/1/2019. Čo bolo dôvodom preto, že maloletá zmenila svoj názor ohľadne vôle žiť u otca, je pre rozhodnutie súdu o návrhu oprávneného na výkon rozhodnutia irelevantné. Rozhodnutie súdu, ktorým bol návrh otca na zverenie maloletej do jeho osobnej starostlivosti zamietnutý, nadobudol právoplatnosť, preto sa súd uvedenými námietkami oprávneného nezaoberal, lebo tieto neboli rozhodujúce pre posúdenie návrhu oprávneného na výkon rozhodnutia.

2.2. K námietke otca, že dieťa je „v područí“ matky a maloletá musí „robiť“ čo chce matka, odvolací súd uviedol, že otec si musí byť vedomý, že maloletá je zverená do osobnej starostlivosti matky. Osobná starostlivosť zahŕňa aj povinnosť starať sa o duševné zdravie maloletej, musí byť zachovaný vzťah dôvery medzi matkou a maloletou, aby mohla byť výchova efektívna a len z dôvodu, že maloletá prezentuje názor, v zmysle ktorého si želá, aby otec urobil ústretový krok k realizáciou styku, vhodným spôsobom oslovil, zaujal, presvedčil maloletú a vzbudil u nej záujem o stretávanie sa s ním, nie je možné uzavrieť tým, že matka maloletú manipuluje tak, aby maloletá odmietala styk s otcom. O trovách odvolacieho konania súd rozhodol podľa § 52 CMP a § 396 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie oprávnený (ďalej aj „dovolateľ“), ktoré odôvodnil tým, že odvolací súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Po rekapitulácii doterajšieho priebehu konania dovolateľ uviedol, že namietané uznesenie odvolacieho súdu považuje za nezákonné a nespravodlivé najmä z dôvodu, že prvoinštančný súd nesprávne a jednostranne vyhodnotil jednotlivé dôkazy, čoho následkom boli nesprávne skutkové zistenia. Tvrdí, že matka a jej rodina nemajú záujem na tom, aby sa s maloletou stretával a negatívne

vplývajú aj na jej rozhodnutia. Vytýka súdu, že nemohol byť prítomný pri výsluchu maloletej a to ani jeho právny zástupca a pred doručením rozhodnutia nebol oboznámený s obsahom výpovede maloletej a nemal možnosť sa k nej vyjadriť.

4. Povinná vo vyjadrení k dovolaniu oprávneného vyzdvihla správnosť, spravodlivosť a citlivosť postupu súdov nižšej inštancie.

5. Kolízny opatrovník sa k dovolaniu oprávneného nevyjadril.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

7. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých. Konanie v tejto veci je od 1. júla 2016 upravené v Civilnom mimosporovom poriadku (ďalej len „CMP“). Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. CMP v ustanoveniach § 76 a § 77 obsahujúcich niektoré ustanovenia o dovolaní „neustanovuje inak“, ak ide o prípustnosť dovolania vo veciach výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých; prípustnosť dovolania otca bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP.

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolací súd nie je súdom tretej inštancie, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 2Cdo/165/2017, 3Cdo/14/2017, 4Cdo/157/2017, 5Cdo/155/2016, 8Cdo/67/2017). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (1Cdo/6/2014, 3Cdo/209/2015, 3Cdo/308/2016, 5Cdo/255/2014).

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je skôr reštriktívny výklad (1Cdo/26/2017, 2Cdo/154/2017, 3Cdo/42/2017, 4Cdo/209/2017, 5Cdo/12/2017, 7Cdo/163/2017, 8Cdo/73/2017).

10. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

11. Podľa § 420 písm. f/ CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z § 420 CSP, dovolací súd skúma prednostne, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 CSP pristupuje dovolací súd len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení. Ak je dovolaním napadnuté

rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

13. Už v rozhodnutí, sp. zn. 3Cdo/236/2016 (publikovanom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 19/2017) najvyšší súd uviedol, že základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP, je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Ďalej najvyšší súd v rozhodnutí, sp. zn. 5Cdo/12/2017 vysvetlil vzájomnú súvzťažnosť týchto dvoch kategórií rozhodnutí, keď uviedol, že: „Prípustnosť dovolania v zmysle § 420 Civilného sporového poriadku dopadá na dve kategórie rozhodnutí odvolacieho súdu; prvou sú rozhodnutia odvolacieho súdu vo "veci samej" a druhou sú rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorým sa "konanie končí". Slovné spojenie "konanie končí" sa interpretuje v spojení s predurčujúcou premisou platnou pre prvú kategóriou rozhodnutí "vo veci samej", čím sa vymedzuje množina rozhodnutí vydaných odvolacím súdom tam, kde sa končí konanie vo veci samej." (Zo súdnej praxe č. 52/2017). V zhode s uvedeným Ústavný súd Slovenskej republiky vo veci, sp. zn. I. ÚS 275/2018 skonštatoval, že ustanovenie § 420 CSP zakotvuje prípustnosť dovolania v alternatíve buď proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, t. j. proti rozhodnutiu majúcejmu hmotnoprávny charakter alebo proti rozhodnutiu, ktoré síce nemá charakter rozhodnutia o matérii konania, t. j. nejde síce o rozhodnutie vo veci samej, ale ide o rozhodnutie, ktorým odvolací súd o danej otázke rozhodovanie končí inak, ako meritórnym (hmotnoprávnym) rozhodnutím vo veci samej. Za rozhodnutie, ktorým sa konanie pred odvolacím súdom o danej otázke končí, teda možno považovať rozhodnutie, ktorým odvolací súd rozhodol o odvolaní inak, ako jeho vecným prejednaním (t. j. rozhodnutie o odmietnutí odvolania alebo o zastavení odvolacieho konania), rozhodnutie odvolacieho súdu o zastavení konania z dôvodu späťvzatia žaloby po rozhodnutí prvostupňového súdu a pred rozhodnutím odvolacieho súdu (§ 370 CSP) a uznesenie, ktorým odvolací súd potvrdil alebo zmenil prvostupňové uznesenie o otázke, ktorej vyriešenie sa týmto uznesením končí, pričom spravidla pôjde o uznesenia odvolacieho súdu, ktorými rozhodol o odvolaní proti uzneseniam podľa § 357 CSP, ktoré síce možno v dovolacom konaní preskúmať z dôvodov zmatečnosti uvedených v § 420 CSP, avšak z dôvodov zásadnej právnej významnosti sú v zmysle § 421 ods. 2 CSP z prieskumu dovolacím súdom vylúčené.

14. Rozhodnutím vo veci samej je meritórne rozhodnutie. Pojem „vec sama" znamená predmet konania tak, ako bol vymedzený v žalobe (návrhu). Rozhodnutie vo veci samej je také rozhodnutie, v ktorom sa súd zaoberá nárokom, ktorý strany (resp. účastníci konania) uplatnili. Ide o nachádzanie hmotného práva. Súdna prax sa ustálila v názore, že: „Vec sama je predmet, pre ktorý sa konanie vedie, v sporovom konaní je to nárok, o ktorom má byť v konaní vecne rozhodnuté. Rozhodovaním o veci samej nie je také rozhodnutie, ktoré zakladá stranám len procesné práva (napr. rozhodnutie o odpustení zmeškania lehoty na podanie odvolania), aj keby bolo rozhodnutie vydané v konaní začatom na návrh." (viď napr. Najvyšší súd Slovenskej republiky, sp. zn. 3Cdo/14/2017). Ďalší charakteristický znak pre „rozhodnutie vo veci samej" je ten, že sa ním zakladá prekážka veci rozhodnutej (§ 230 CSP), na rozdiel od rozhodnutia nemeritórneho, ktoré takéto účinky nemá. Rozdiel možno nájsť aj, pokiaľ ide o formu prijatého rozhodnutia, vo veci samej v sporovom konaní sa bezvýnimočne rozhoduje rozsudkom, výnimkou sú len niektoré mimosporové konania, kedy sa podľa CMP rozhoduje vo veci samej uznesením (porovnaj § 212 ods. 1 CSP a § 39 ods. 2 CMP). Naopak, ak súd v sporovom konaní nerozhoduje vo veci samej, rozhoduje uznesením (§ 234 ods. 1 CSP).

15. Rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej je rozsudok, ktorým odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie buď potvrdzuje, alebo mení. Pokiaľ odvolací súd nemôže vo veci rozhodnúť meritórne, pretože sú tu také prekážky, pre ktoré nemohol žalobu prejednať, konanie končí procesným rozhodnutím bez toho, aby sa vec prejedнала (viď Najvyšší súd Slovenskej republiky, sp. zn. 8Cdo/125/2017, sp. zn. 5Cdo/207/2018).

16. O konečné rozhodnutie súdu v zmysle ustanovenia § 420 CSP ide v situácii, keď odvolací súd nemôže vo veci rozhodnúť meritórne, pretože sú tu také prekážky, pre ktoré nemohol žalobu

prerokovať, konanie končí procesným rozhodnutím bez toho, aby sa vec sama vecne prerokovala (pozri napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 8Cdo/45/2017). Podmienka „konanie končí“ má svoju nadväznosť na prvú spomínanú podmienku „vo veci samej“. Z uvedeného plynie, že prípustnosť dovolania v zmysle § 420 CSP nemožno vzťahovať na rozhodnutia, ktoré by boli vydané v exekučnom, či vykonávacom konaní; zmyslom týchto osobitných konaní už nie je právo nachádzať, ani ho konštituovať, ako je to v základnom konaní, ktorého výsledkom je rozsudok vo veci samej, ale ide o nadväzujúce konania, ktorých konečným cieľom je zabezpečiť vykonanie súdneho rozhodnutia.

17. Rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým bolo v danom prípade potvrdené rozhodnutie súdu prvej inštancie o zamietnutí návrhu oprávneného na výkon rozhodnutia, svojou povahou nenapĺňa znaky rozhodnutia vo veci samej. Ide totiž o rozhodnutie vydané vo vykonávacom konaní (§ 370 a násl. CMP), ktorému už predchádzalo rozhodnutie vo veci samej, ktoré je exekučným titulom (rozsudok Okresného súdu Považská Bystrica z 16. februára 2012 č. k. 4P/43/2011-308 a z 8. decembra 2015 č. k. 4P/29/2013-772 v spojení s opravným uznesením z 9. decembra 2015 č. k. 4P/29/2013-773). Nejedná sa ani o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, v dôsledku čoho proti takému rozhodnutiu nie je dovolanie podľa § 420 CSP prípustné (pozri aj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 9Cdo/13/2020, 8Cdo/125/2020, 5Cdo/12/2017).

18. Najvyšší súd z uvedeného dôvodu procesne neprípustné dovolanie oprávneného otca podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP odmietol.

19. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.